

● Rajona rūpniecības uzņēmumos

«Anda» — ceļā uz Eiropu

1983. gada septembrī Livānu stikla fabrikas speciālisti bez pudeļu un šķirnes trauku ražošanas sāka nodarboties ar kaut ko tajos laikos pavisam neierastu un arī noslēpumainu. Un jau 1984. gadā notika pirmie reālie mēģinājumi šķiedru optikas jomā. Tam pamatā bija speciāls toreizējās Valsts zinātnes un tehnikas komitejas lēmums. Sakarā ar to, ka pirmie pasūtītāji bija militārais resors, par livāniešu panākumiem neko daudz nerakstīja.

1991. gada oktobrī šķiedru optikas cehs atdalījās no Livānu stikla fabrikas. Dalīšanās bija grūta un sāpīga. Taču nekā cits neatlika, ja gribēja pastāvēt un attīstīties. Visus šos gadus šķiedru optikas ceha, bet tagad valsts uzņēmuma «Anda», darbu organizē un vada Daumants Pfafrods. Viņam arī jāpateicas par to, kas tad ir šķiedru optikas tagad, deviņdesmito gadu vidū. Kvarca optiskās šķiedras pasaulē parādījās septiņdesmitajos gados, tā bija revolūcija telekomunikāciju jomā un daudzās citās nozarēs, kas saistītas ar augstu tehnoloģiju pielietojumu. Arī šobrīd pasaulē ir tikai četras vai piecas korporācijas, kas šajā jomā strādā un no laba prāta nevienu konkurentu sev tuvumā nelaiž.

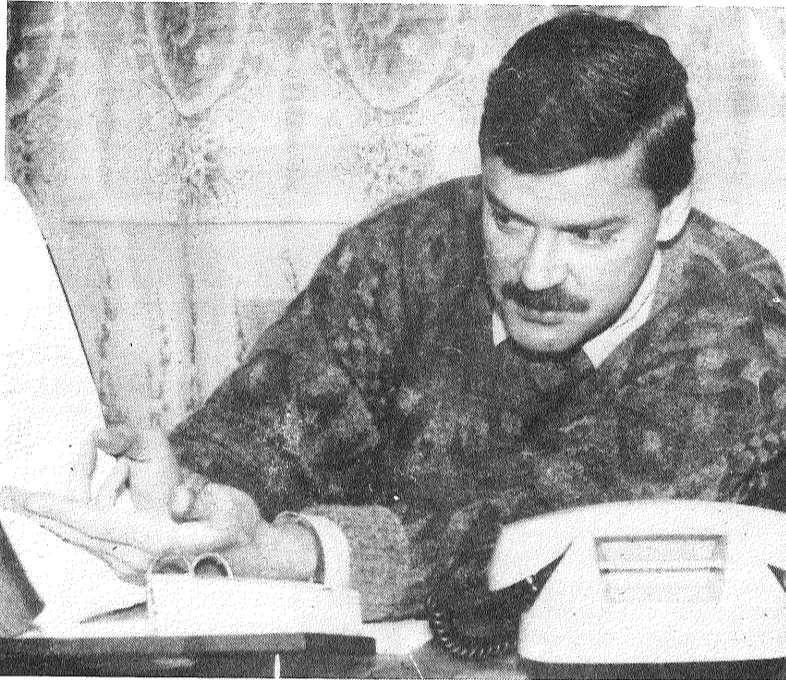
Sākumā galvenie pasūtītāji patiešām bija militāristi. Kad optisko šķiedru ražošana kļuva nedaudz lētāka, strauji paplašinājās arī to pielietojums — lāzertehnikā, zinātniskās aparatūras būvē, medicīnā un vēl daudz kur citur. Taču Latvijā pagaidām valda dziļa ekonomiska krīze, tāpēc dārgas iekārtas var atļauties tikai reti. Protams, mūsu uzņēmumam tas nenāk par labu. Patīkami, ka pagājušajā gadā zinātnes departaments tomēr iedevis mums bezprocentu kredītu, jo nozare taču ir super zinātniski ietilpīga.

Pašlaik «Andā» strādā divi desmiti cilvēku. Tas ir tikai par vienu desmitu mazāk nekā 1988. gadā, kad stikla šķiedru cehs deva vienu piekto daļu visas stikla fabrikas ražošanas apjomu naudas izteiksmē. Un bija arī vērts strādāt, jo viena izstrādājuma cena sasniedza 380 tūkstošus rubļu.

Daudz mūsu izstrādājumi ir patiešām unikāli un ļoti aktuāli arī šobrīd. Piemēram, Vitebskā ražo aparātu AIDS vīrusa konstatēšanai. Šāds imūnfermentu analizators tapis ar mūsu speciālistu līdzdalību.

Septembrī Francijas pilsētā Lillē notika starptautiska konference par lāzeru medicīnas jautājumiem. Konferencē ar saviem izstrādājumiem piedalījāmies arī mēs. Un izrādījās, ka ārzemnieku interesē mūsu veikums, piemēram, interesantais gaismas izkliedētāju risinājums. Tāpēc var gadīties, ka tuvākajā nākotnē Eifeļa torņa dekorēšanā izmantos arī Livānu gaismas vadus.

Agrāk cilvēkus mūsu ražotnei piesaistīja alga, jo te varēja saņemt par divdesmit, trīsdesmit procentiem vairāk nekā citos stikla fabrikas cehos. Bet ir patīkami apzināties, ka vecais kodols palicis. Droši

■ Valsts uzņēmuma «galva» Daumants Pfafrods.

varu teikt, ka tie ir sava darba fanātiķi, jo nekādas lielās algas mēs nesapņēmam. Rietumu pasaulē par to atalgojums ir simtiem reizes lielāks. Bet ko lai dara, ja Latvijā joprojām nav zinātnes attīstības programmas, ka daudzas laboratorijas tērē līdzekļus nekam nevajadzīgu pētījumu veikšanā. Bet uz «Andas» pašreizējās bāzes vien ražošana varētu būt vismaz divu miljonu vācu marķu apjomā. Latvijā ir samērā lēts darba spēks, mums ir atsevišķi izstrādājumi, kādu nav nevienai Rietumu firmai. Un tāpēc ārzemnieki mūsos saskata eiropeišus nevis provinciāļus, kā tas bija PSRS laikos.

Oktobrī Livānos viesojās pasaulslavenās firmas «Ceramopect» prezidents (šai firmai ir filiāles Francijā, Malaizijā, Ķīnā un Krievijā). Viņi mūs grib iekļaut «Ceramopect» grupas sastāvā. Tad «Andai» pārvērsies visas pasaules tirgus. Pašu spēkiem diez vai spēsim to iekarot, jo visur ir sīva konkurence. Protams, labāk būtu ienākt pasaulē ar gataviem izstrādājumiem, taču esam pārāk nabadzīgi. Nav līdzekļu pat tam, lai patentētu savus izgudrojumus, jo viena patenta nokārtošana izmaksā apmēram piecus tūkstošus dolāru. Lai iespēstu krāsainu katalogu, arī vajadzīga krietna naudiņa. Tāpēc neko nevaram piedāvāt arī Vispasaules izstādēm, uz kurām mūs aicina. Piemēram, šogad nevarējam piedalīties Hannoveras izstādē, jo nebija 1000 marķu. Arī kredītu neviena komercbanka tādiem tukšiniekiem nedod.

Sakari ar NVS valstīm pārtrūkuši, jo ekonomikas nestabilitātes dēļ viņi nespēj ar mums norēķināties par izpildītajiem pasūtījumiem. Latvijā nepieprasīta tika daudz izstrādājumu, cik mēs varētu ražot. Visi gan atzīst, ka tie ir kvalitatīvi, piemēram, mazie lāzerskalpelīši intravenozai asins asināšanai. Bet tāda mantīņa maksā simts dolārus. Šādā veidā ik mēnesi ienāk tikai apmēram 1,5 tūkstoši latu.

■ Operatora Aivara Sproga uzraudzībā — 2100 grādi pēc Celsija.

Visiem mūsu speciālistiem ir augstākā izglītība, visi lieliski pārvalda svešvalodas. Tāpēc ar Rietumu pasauli saistām vislielākās cerības kā pilntiesīgi partneri. Plaša diapazona gaismas kūļus vēl ražo tikai Anglijā un Vācijā. Ir cerīgi kontakti ar Zviedriju un Amerikas Savienotajām Valstīm. Mūsu jaunas perspektīvā varētu izaugt līdz desmit miljoniem latu gadā. Žēl, ka Latvijas valdība nepalīdz, bet uzskata, sak, izķepurosieties, tad dzīvosiet...

Tajās pāris stundās, ko pavadījām valsts uzņēmumā «Anda», pārliecinājāmies, ka mūsu miljardā tēvu zemītē patiešām svarīgākas ir politiskās ambīcijas. Visam pārējam tiek atmests ar roku. Protams, Livāni savā agrākajā veidolā nevar pastāvēt, nekāda reanimācija te neliudzēs. Bet kāpēc neviens neliekas ne zinīs par tām nozarēm, kas jau tagad ir Rietumu līmenī? Es ticu, ka «Anda» tiks uz zaļa zara, jo tā jau ir ceļā uz Eiropu. Galu galā Rietumu biznesmeņi nav muļķi un labprāt paņems to «zelta oļiņu», kas īstenībā taču izdēta mūsu jauzu labumam.

L.Kirillova
J.Silicka foto

Pelēču pamatskolai - 80!

Pelēču ciemata centrā māj sveicienus zinību alkstošām audzēm pagasta lepnākā celtne — jaunā skola, gadiem ilgi sapņots, lolots un sengaidīts brīnums.

Ziņas par skolas pirmsākumu pēc iedzīvotāju nostāstiem pastāv no 1914. gada, bet noteikti dati par skolas atvēršanas laiku, pirmajiem skolotājiem un skolēnu skaitu nav saglabājušies.

Tikai sākot ar 1921./22. mācību gadu ir zināms, ka Nīdermuižas pamatskola bija Bramaņu ciemā irētās, skolai nepiemērotās telpās.

Par skolas pārzini sāka strādāt Kazimirs Vaivodis (beidzis augstāko tautskolu un skolotāju sagatavošanas kursu Daugavpilī).

Ar 15. novembri nozīmēja otru skolotāju. Ticības mācību mācīja Nīdermuižas draudzes mācītājs Jāzeps Andžejevskis. Minētajā mācību gadā skolu apmeklēja 59 skolēni. Skola darbojās 143 dienas gadā.

No 1924. gada līdz 1936. gadam skolas telpas tiek irētās Nīdermuižas ciemā. Mainās skolas pārzini, skolotāji, skolēnu skaits sniedzas pāri septiņdesmit.

1935. gada 2. jūlijā (Daugavpils aprīļa skolu valdes lēmums) Nīdermuižas pamatskolu pārdēvēja par Niedru pamatskolu.

Ar 1941./42. mācību gadu skola tiek pārcelta uz Pelēciem, īres maksu par telpu izmantošanu skolas vajadzībām līdz 1949. gadam saimniekam V.Rubinaim maksā Aizkalnes pagasts.

Drīz visa dzīvojamā muižas ēka tika nodota skolas vajadzībām. Pieaug skolēnu skaits. Izvietotas 7 klases ar 160 skolēniem.

Kopš 1946./47. mācību gada skolu ir beiguši 546 absolventi, tai skaitā 268 zēni un 278 meitenes.

Ar 1961./62. mācību gadu skola tika pārveidota par astoņgadīgo. Ar katru gadu nostiprinās skolas materiālā bāze, bet visur izjūtama šaurība, telpu neatbilstība jaunajam mācību un audzināšanas prasībām.

Ar vietējo, rajona un republikas augstāko instanču atbalstu 1982. gadā tiek uzsākti priekšdarbi jaunās skolas projektam. Un 1991. gada Ziemassvētkos jaunā skola tiek iesvētīta.

Jubilejas gadā skolā strādā 13 skolotāji. Visiem ir augstākā izglītība. Ir 9 klašu komplekti, mācās 71 skolēns.

Katrs audzēknis darbojas kādā no pulciņiem: kokapstrādes, dramatiskajā, fizikolektīvā, folkloras, deju kolektīvā, dzied korī vai ansambli, spēlē kapelā vai VIA.

Aizvadītajā mācību gadā 14 skolēni piedalījās 8 rajona olimpiādēs, 11 ieguva godalgotas vietas.

Skolēni īpaši ir draugos ar dziesmu, mūziku, rotaļu, deju.

Mūzikas skolotāja R.Kairāna vadībā ar panākumiem kapela un folkloras kopa (skolotāja L.Plociņa) trīs gadus pēc kārtas ir piedalījusies trijos Starptautiskajos bērnu un jauniešu folkloras festivālos «Pulkā eimu, pulkā teku» Rīgā. 1993., 1994. gadā — divos Latvijas zonas konkursos «Ko tu proti?», kā arī pusfinālā Rīgā 1994. gadā, tāpat Preiļu rajona dienās Jēkabpilī.

Iesāktais darbs un tradīcijas neapsīkst arī turpmāk.

Četrus paaudžu garumā ir gan šķetinājies, gan mezglojies, gan grodi vijies bijušo absolventu, skolotāju dzīves ceļš.

Pelēču skolai — 80. Skolas svētki ir arī visu Jūsu svētki.

Tomēr atrnāc, vēl pēc gadiem atrnāc
Kaut vai krusa, kaut vai sniegos viss:

Varbūt kādu labu, skaistu domu
Te pirms gadiem esi atstājis.

J.Stulpāns
Satiksimies Pelēču jaunajā skolā
1994. gada 26. decembrī plkst. 14.00.

Pieteikties no 1. līdz 15. decembrim. Telefons 55749 vai 55619.
Dalības maksa Ls 1.

Jūlija Akmane,
Pelēču pamatskolas skolotāja

Ziemeļvalstu kultūras un informācijas dienas Preiļos

Piektdien, 2. decembrī — Ziemeļvalstu dienu atklāšana

♦ plkst. 15.00 — Ziemeļvalstu informācijas dienu atklāšana. Tikšanās ar Ziemeļvalstu informācijas biroja Rīgā vadītāju Richard Baerug un biedrības «Norden» priekšsēdētāja vietnieci Ausmu Zoldneri. *Preiļu rajona galvenā bibliotēka Rēzeknes ielā 24a;*

♦ plkst. 15.40 — plakātu izstādes «Vikingi» atklāšana. Richard Baerug priekšlasījums «Ziemeļu kari un joku kari». *Preiļu rajona galvenā bibliotēka, Rēzeknes ielā 24a;*

♦ plkst. 17.00 — Ziemeļvalstu investīciju bankas pārstāves Agnetas Halmanes (Agneta Hallman) (Zviedrija) priekšlasījums par investīcijām, biznesu un kredītiem. *Preiļu rajona galvenā bibliotēka Rēzeknes ielā 24a;*

♦ plkst. 20.00 — Ziemeļu diskotēka. *Preiļu rajona kultūras nams Raiņa bulv. 28.*

Sestdien, 3. decembrī — Norvēģijas informācijas diena

♦ plkst. 14.00 — tikšanās ar Norvēģijas vēstniecības Latvijā pārstāvi Svēnn Bjerken. Plakātu izstādes «Edvards Grīgs» atklāšana. E.Grīga mūzikas koncerts. Solveigas un Pēra Ginta monologu iestudējums. *Preiļu mūzikas skola Raiņa bulv. 26;*

♦ plkst. 16.00 — plakātu izstāžu «Henriks Ibsens» un «Knuts Hamsuns» atklāšana. K.Hamsuna grāmatu izstādes atklāšana. *Kultūras nams Raiņa bulv. 28;*

♦ plkst. 17.00 — plakātu izstādes «1814. gads Norvēģijas vēsturē» atklāšana. Videofilmu — īsfilmas «Anna» un multiplikācijas filmu demonstrēšana par trollīti Muminu. *Kinoteātris «Ezerzeme» Raiņa bulv. 17;*

♦ plkst. 18.00 — Norvēģijas mākslas filmas «Frīda» demonstrēšana. *Kinoteātris «Ezerzeme» Raiņa bulv. 17.*

«Novadnieks» precīzē

Laikraksta iepriekšējā numurā publicētajā informācijā par rajona padomes ārkārtas sēdi pēdējās rindkopas pēdējā teikumā tehnisku iemeslu dēļ pazudis viens vārds.

Pareizi jābūt: «... tika nolemts likvidēt atbrīvotā padomes priekšsēdētāja vietnieka štata vienību rajona padomē».

• Intervija «Novadniekam»

Zemes grāmatu rajona nodaļai — gads

♦ **Pagājušā gada rudenī «Novadniekā» parādījās pirmā ziņa par to, ka arī Preiļos ir Zemes grāmatu rajona nodaļa. Pagāja neilgs laiciņš un tika nostiprināts pirmais īpašums no Rožkalnu pagasta. Kā veicies pirmajā darba gadā, jautāju Zemes grāmatu rajona nodaļas priekšniecei Lidijai MIČULEI.**

— Pagastos īpašuma tiesību atjaunošana uz zemi un to nostiprināšana Zemes grāmatā veicas samērā raiti. Visvairāk šajā ziņā strādājuši Rožupes pagastā, kur nostiprināti divdesmit trīs īpašumi. Turkos — divdesmit divi, Rušonas pagastā astoņpadsmit un Rožkalnos — sešpadsmit. Pēdējā laikā sasparojušies galēnieši, pašvaldības atbildīgās amatpersonas izrāda lielu interesi un strādā godprātīgi, cenšas, lai cilvēki varētu nostiprināt Zemes grāmatā ne tikai zemi, bet arī ēkas.

Vismazāk īpašumu nostiprināts Stabulniekos — tikai viens. Līdzīgi ir arī Silajānos, kur nostiprināti tikai divi īpašumi, Sutros un Vārkavā pa trīs. Aglonas pagastā, ņemot vērā, ka tas ir liels pagasts, nostiprināti tikai seši īpašumi. Nesen nostiprinājām bazilīkai piederošos īpašumus, tie ir vislielākie rajonā. Aglonas bazilīkas draudzes īpašums tagad sastāv no trim atsevišķiem zemes gabaliem 64,4, 3,1 un 428,4 hektāru platībā.

— **Vai citām reliģiskajām organizācijām arī ir interese par savu kādreizējo īpašumu atjaunošanu?**

— Jā, visvairāk cenšas zemi un ēkas atkal atgūt tieši reliģiskās organizācijas un gados vecākie mūsu rajona iedzīvotāji, kuri vēl ļoti atceras pirmskara Latviju, atceras savu tūrumu robežas, kuri paši jau toreiz šajos laukos strādājuši. Aglonas bazilīkas draudze nav vienīgā — savus īpašumus atguvusi arī Vidsmuižas draudze un Vārkavas draudze no Upmalas pagasta.

Ļoti nēcīga cilvēku un amatpersonu aktivitāte joprojām ir abās pilsētās. Līvānos gan nupat aktīvi sākusī darboties zemes komisija, lietišķi strādā mērniece Rasma Geriņa. Pēdējais savu vairāk nekā desmit hektārus lielo īpašumu Zemes grāmatā nostiprināja līvānietis Pēteris Bikaunieks. Gribru piebilst, ka pilsētā tā ir visai liela platība.

Toties nevienu īpašumu pagaidām nav nostiprinājuši preiļieši. Pilsētas domes mērniece Valdis Volonts strādā, ir pieņemti lēmumi par kādreizējo īpašumu atgriešanu īpašniekiem, bet līdz mums tā arī nenonāk. Smejamies, sak, gaida, ka laiki mainīsies...

Labā sadarbība izveidojusies ar zemes dienestu, mērnikiem, pagastu zemes komisijām. Viņi brauc pie mums konsultēties par neskaidrībām juridiskajos jautājumos.

Rajona iedzīvotāju vidū jūtama liela interese par zemes iegūšanu īpašumā par samaksu. Latvijas Republikas pilsoņi to var iegūt savā īpašumā par sertifikātiem.

Kopš gada sākuma līdz 10. novembrim mūsu Zemes grāmatu nodaļā tika atvērtas 175 folijas, nostiprināti 175 zemes īpašumi. Ir nostiprinātas arī ēkas.

— **Ar kādām problēmām nācies saskarties šī gada laikā?**

— Esam pārliecinājušies, ka visapkārt valda liela interese par komercstruktūrām, bet valsts iestādes itin kā paliek malā. Vietējās pašvaldības, piemēram, ir ieinteresētas iznomāt brīvās telpas dažādiem ofisiem, veikaliem nevis valsts iestādēm, jo no tām nekāda lielā nomas maksa nav iegūstama.

Pagaidām Zemes grāmatu rajona nodaļa atrodas Talsu ielas 2 trešajā stāvā. Mums ir ierādīts viens mazs kabinets. Bet sakarā ar to, ka nodaļā strādā divi darbinieki un ir plašs arhīvs, šāda telpa krietni par mazu. Arī rajona tiesa paplašina savus statusus, tāpēc viņiem šī telpa vajadzīga. Tuvākajā laikā mēs pāriesim uz citām telpām viesnīcā. Pagaidām tur notiek remonts. Par pārcelšanos noteikti informēsim savus klientus, tomēr kādu laiku Zemes grāmatu nodaļa būs slēgta.

— **Vai situācija Latvijas Republikas likumdošanā jūs apmierina?**

— Likumdošana ir ļoti sarežģīta, tajā grūti orientēties pat juristiem, jo likumi bieži vien ir pretrunā viens ar otru. Tieši tāpēc mums saskaņā ar likumu «Par tiesu varu» ir piešķirts tiesneša statuss, lai paši būtu tiesīgi lemt par katru atsevišķu gadījumu. Daudzi varbūt domā, ka mēs lieki trenkām klientus pa dažādām iestādēm un pieprasām, lai visi dokumenti būtu ļoti precīzi un vairākkārt pārbaudīti. Tas ir nepieciešami, lai viņiem pašiem vēlāk nebūtu pretenzijas pret mums, ka neesam ko pareizi izdarījuši.

Lai nebūtu sarežģījumu, bieži vien pašas sūtām pieprasījumus. Tā gadās, kad trūkst radniecību pierādošu dokumentu.

Ar zemes īpašuma nostiprināšanu Zemes grāmatā parasti viss notiek raiti, bet problēmas sākas, kad nostiprina īpašuma tiesības uz ēkām. Pilsētās īpašuma dokumenti ir daudz maz sakārtoti, jo gan Līvānos, gan Preiļos visu laiku ir strādājuši arhitekti, ir projekti, ēkas ar aktu nodotas ekspluatācijā. Ja ēkas iegūtas īpašumā darījumu rezultātā, ir notāra apliecināti līgumi.

Laukos ir savādāk. Padomju laika likumdošanā ir sajukums ar kolhoznieku sētu. Kolhozs bieži vien iedeva zemi, cilvēki tur cēla, ko gribēja un kā gribēja bez jebkādiem projektiem, bez nodošanas aktiem. Kad šīs ēkas tagad vajag iereģistrēt, sākas ķibeles. Parasti visvairāk pārmetumu saņem iestāde, kas prasa īpašumu pierādošus dokumentus, tas ir, Zemes grāmatu nodaļa.

— **Atgādiniet, lūdzu, saviem potenciālajiem klientiem, kādi ir īpašuma tiesības apliecinājoši dokumenti...**

— Latvijas Republikas 1993. gada 30. marta likumā «Par 1937.

gada 22. decembra Zemes grāmatu likuma spēka atjaunošanu un spēkā stāšanās kārtību» 8. pantā ir teikts, ka par pamatu īpašuma tiesību nostiprinājumam uz ēkām (būvēm) atzīstami šādi dokumenti: — valsts arhīvu izziņas par ēku (būvju) piederību 1940. gadā;

— likumā noteikto institūciju izsniegti dokumenti par īpašuma tiesību atjaunošanu uz prettiesiski atsvinātām ēkām (būvēm);

— pašvaldību apstiprināti akti par ēku pieņemšanu ekspluatācijā;

— notariālie akti par ēku iegūšanu mantošanas ceļā, pirkuma vai cita tiesiska darījuma rezultātā;

— tiesas spriedumi, ar kuriem atzīta īpašuma iegūšana, izņemot tiesas spriedumus, kas minēti 1991. gada 30. oktobra likuma «Par namīpašuma atdošanu likumīgajiem īpašniekiem» 7. un 8. pantā;

— akti par ēku iegūšanu izolētās tiesas ceļā (kad izsoles rīko tiesu izpildītāji);

— izraksti no saimniecību grāmatām vai saimniecību uzskaites kartītēm, kuras izsniegušas pašvaldības vai valsts arhīvi un kuri apliecina ēku (būvju) iegūšanu sakarā ar likumā noteiktajām mantiskajām attiecībām kolhoznieku sētā;

— administratīvā kārtībā pieņemti valdības vai pašvaldības akti par ēku (būvju) nodošanu citu tiesību subjektu īpašumā (kopā ar pieņemšanas nodošanas aktu);

— likumā noteiktie dokumenti par ēku (būvju) iegūšanu valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas rezultātā. Šajā pēdējā gadījumā Zemes grāmatu nodaļā pārbauda, vai privatizācijas procesā ievērota likumā noteiktā kārtība.

Visām ēkām, kas celtas pēckara periodā, noteikti jābūt aktiem par nodošanu ekspluatācijā. Laukos ne projekt, ne aktu lielākoties nav.

— **Ko cilvēkiem darīt šādā situācijā, kur viņiem iet?**

— Jāiet pie rajona arhitekta, konkrēti pie Artūra Poplavskā. Ir mutiska vienošanās, ka visām ēkām, kas celtas četrdesmitajos, piecdesmitajos, sešdesmitajos un pat septiņdesmitajos gados, arhitekts brauks pārbaudīt, vai viss atbilstoši normām. Tad viņš uzrakstīs aktu par ēku nodošanu ekspluatācijā. Gribru uzsver, ka šo aktu vajadzēs apstiprināt pašvaldības padomes sēdē.

Artūru Poplavski var sazināt darbā pa telefonu 21520. Bet vispirms vajag sagatavot ēku un būvju inventarizācijas plānu, ko var izdarīt tehniskās inventarizācijas birojā.

Pēdējo gadu būvēm noteikti vajadzīgs projekts. Ja tāda nav, vēl pastāv iespēja doties uz «Komunālprojektu» Jēkabpilī Brīvības ielā 2d pie Zigmunda Zemzara vai arī zvanīt viņam 31257.

Jebkurā neskaidrā gadījumā var lūgt konsultāciju arī pie mums Zemes grāmatu rajona nodaļā. Tas palīdzēs izvairīties no liekām problēmām.

— **Labu veiksmi jums un jūsu klientiem!**

Intervēja
L. Kirillova

Lūdzu, nāciet pie ārsta!

Pašlaik, kad vienai sabiedrības daļai ir grūti nodrošināt normālu eksistenci, kad strādājspējīgos ir satriecis bezdarbs, bet vecos ļaudis pamazām pārņem depresija un nespēja ar minimālu pensiju rūpēties par cilvēka cienīgiem dzīves apstākļiem, ārstus aizvien vairāk sāk uztraukt tas, ka cilvēki nemeklē medicīnisko palīdzību, ka stipri ielaidzīgā sākumā vienkāršas un viegli ārstējamas slimības. Un ka neizmanto tās iespējas, kas pagaidām vēl ir par pavisam niecīgu samaksu. Savas bažas par rajona, sevišķi, lauku iedzīvotāju, veselību ar «Novadnieka» palīdzību vēlējas darīt zināmas ārsti: rajona centrālās slimnīcas terapijas nodaļas vadītāja Marta Veita, terapeits Anatolijs Ruskulis.

M.VEITA:

— Pēdējā laikā arvien vairāk terapijas nodaļā tiek ievietoti slimnieki ar hronisku bronhītu, hronisku pneimoniju, tuberkulozi, sirds išēmiskajām slimībām, sirds ritma traucējumiem. Pat miokarda infarkta slimnieks tiek atvests tad, kad ir jau nodekompensējies, tas ir, kad sirds kreisā puse vairāk nepilda savu funkciju sakarā ar milzīgi lielu sirds daļas izslēgšanu no funkcijas, un cilvēkam sākas tūska. Kad viņš vairs nevar paiet, tad sauc vai nu ātro palīdzību vai griežas pie iecirkņa ārsta. Rajonā diemžēl ir tādas vietas, no kurām pie ārsta var atbraukt divreiz nedēļā. Autobusu satiksmes dēļ. Cilvēkiem ir ļoti tālu līdz savam feldšerim, vairumā lauku māju nav telefona, tāpat, ja arī cilvēks gribētu, viņš nevarētu pasaukt ārstu. Slimnīcā daudzi nonāk tādā stāvoklī, kādā mūsu dienās slimnieks nedrīkstētu būt. Tajā pašā laikā ir pilnīgi visi nepieciešamie līdzekļi, medikamenti gan slimības diagnostikai, gan ārstēšanai, gan slimnieka veselības atjaunošanai.

Tuberkulozes gadījumi vispār ir katastrofāli, protams, arī kontingents, kas ar to slimo, lielākoties nāk no sabiedrības nelabvēlīgās daļas, pārsvarā alkoholiķi. Bet visvairāk mani uztrauc tie vecie cilvēki, kuri laukos iet postā, domādami, ka viņi ārstu mājās nevar izsaukt, domādami, ka arī ātro palīdzību viņi nevar saukt.

Diemžēl arī veci cilvēki nonāk pie mums alkohola lietošanas dēļ.

Vakar divi ātrās palīdzības izsaukumi Preiļos bija vispirms pie stipri iereibušas septiņdesmitgadīgas tantītes, par kuras uzvedību uztraucās kaimiņi, un pie tikpat veca vīra, kurš bija nobijies, ka no reibuma nenomirst. Mēs cenšamies, lai arī no alkohola izraisītām slimībām cilvēks nemirtu.

A.RUSKULIS:

— Cilvēkiem ir jāzina, ka var izsaukt ārstu no Preiļu poliklīnikas mājās uz jebkuru vietu rajonā, ko apkalpo Preiļu poliklīnika. Šo izsaukumu nevajag jautāt ar ātrās palīdzības izsaukumu. Pie jums ieradīsies iecirkņa ārsts ar slimnīcas transportu. Šī ārsta vizīte maksā tikai 40 santīmus. Bet, ja cilvēkam nav arī šo pašu santīmu, nevienam viņam piespiedu kārtā neliks maksāt. Vajadzības gadījumā pie jebkura terapeita poliklīnikā var ierasties radnieks, kaimiņš, paziņa un sarunāt vizīti pie slimnieka uz jebkuru pagastu. Visu dienu var zvanīt uz Preiļu poliklīniku pa telefonu 22877 un pieteikt terapeita vizīti. Pēc pieņemšanas poliklīnikā terapeits dosies uz jūsu norādīto adresi. Ārstēšanās slimnīcā pašlaik maksā 25 santīmus dienā. Zāles, izmeklēšana, procedūras ir bezmaksas.

Pašlaik ir daudz klaidoņu, bez pieraksta dzīvojošu cilvēku, kas uzturas dažādos dzīvokļos, būdami slimi un izplatīdami baciļus.

Pagastu valdēm vairāk jāinteresējas par saviem cilvēkiem, jāzina, kā ārstiem par slimajiem, sevišķi — par tuberkulozes slimniekiem.

M.VEITA:

— Daļa cilvēku meklē palīdzību pie ekstrasensiem, pūšļotājiem un tamlīdzīgi. Protams, tā ir katra personīgā lieta, bet tomēr ir kārtīgi jāapsver visi par to, pirms pieņemt lēmumu par kvalificētu medicīnisko palīdzību vai nezināmu dziednieku. Pašlaik ļoti smagā stāvoklī slimnīcā ievietots kāds jaunietis, kuram pirms diviem gadiem bija ārstu izrakstīts norikojums uz operāciju, ne pārāk smagu, bet kura tuvinieki izvēlējās netradicionālas ārstēšanas ceļu, vadāja pie dažādiem dziedniekiem, kamēr šis puisis nonāca līdz pašreizējam stāvoklim.

Ārstu terapeitu veikto pierakstīja
L. Rancār

ZINĀSĪM UN PAZĪSĪM SAVUS SIMBOLUS

Jau otro gadu, ejot uz baznīcu vai vispār pa Aglonas ielu, nevilus uzmetam acis baltai skulptūrai — sērās un lūgšanā sastingušam, uz ceļiem nokritušas sievietes tēlam. Tā cilvēks izpaū izmisumu, padevību liktenim un godbijību pret ko cildenu, augstu. Tā to akcentējusi māksliniece, šī tēla autore Vija Dzintare. Piemiņas akmens atklāts 1992. gada 22. augustā.

Pagājis vēl tik mazs laiks, bet vai zinām, vismaz nojausām, ko šīs sievietes tēls — mātes, māsas vai līgavas — mums izsaka, ko nozīmē. Vai pareizi un izsmeļoši varam atbildēt bērniem un mazbērniem uz viņu jautājumu: «Kas tas ir un kāpēc novietots tieši te?»

Katrs, kurš prot lasīt, iepazīsies ar akmeni iekaltajiem dzejnieka K. Skalbes vārsēm, pateiks: veltīts kādam traģiskam notikumam. Pārdomās nogrimušais tēls liks mums padomāt, kas tas bijis par notikumu pilsētās un visa rajona dzīvē, ja šī vieta tā izjēta. Laikam jau kāds īpašs. Ja zinām — pastāstīsim citiem, ja nezinām — painteresīsimies. Bet kāds bija mans pārsteigums, kad kādā jaunā dienā kāds skolotājs, klases audzinātājs visā nopietnībā saviem skolēniem stāstīja apmēram šādi:

— Tas ir Latgales Māras atveids! Varbūt, nav nekas ļauns, ja mūsu novadā katru sievietes skulptūru personificē ar Latgales simbolu.

Māras zeme, aizbildne, tā jau var pieņemt dažādus veidus. Bet mani tas satrauca. Un ne bez pamata.

Piemiņas akmens un tēls uzstādīti vietā, kur represiju traģiskajās dienās četrdesmitajos gados gulēja nošauti, morāli un fiziski iznīcināti cilvēki. Un ne tikai viņiem skan rakviems no šī ansambļa, bet arī visiem citiem represētajiem, nomicītajiem svešumā un pārnākušajiem. Tā ir mūsu, latviešu tautas vēstures daļa, drūmākās tās lappuses. Pārdzīvotā un izciestā daļa, sāpīgā un aizvien sāpes nesošā. Mēs, dzīvi palikušie represētie, to zinām, bet nevaram to katram vēl un vēlreiz atstāstīt. To mūsu vietā un vārdā ar saviem izteiksmes līdzekļiem padara māksliniece. Viņas valoda ir lakoniska un skaidra, nepārprotama.

Gribētos, lai tas, ko liktenis mums bija sagādājis, nekad neatkārtotos. Reizē mēs vēlētos redzēt arī savu līdzcilvēku garīgo sakoptību. Varbūt tad arī apkārtne būtu sirdij tīkamāka, par kaunu un neģožu uzskatītu nomest papīru svētā vietā, bet gribētu pastrādāt ar grābekli un slotu...

Godātie pedagogi, noliekot šeit ziedus, pastāstiet bērniem, ka šī vieta tomēr ir konkrēts atgādinājums par tautas ciešanām, zīme pārdomu brīdim un ilgai atmiņai.

Terēze Lakauskā,
represēto kluba vadītāja

• Isi feļetoni Mana sirds dreb

No cietuma atkal izsprucis veselās bars! Un vēl tepat netālu — mūsu māmuļas likteņupes krastā.

Tas, ka pa caurumu pirts sienā izgājuši vairāki zagļeni un izvarotājs (pēdējais gan jau notverts), mani īpaši nesatrauc (ne no manis, naba-ga, ko zagt, ne... hm).

Bet pieci slepkavas! Lūk, tie ir tie, kas var paņemt vienīgo, kas man ir.

Un mana sirds dreb saskaņā ar valdības pasludināto prioritāti numur viens par pilsoņu drošību.

Ko lai dara, laikam jau bēgšanas caurumu taisīšanas darbus neaptu-

rēs pat Kristovska skumjā aiziešana.

Tāpēc labāk vispār atnest ar roku cietumu apsargāšanai, bet par ietaupītajiem līdzekļiem drukāt glītus bezmaksas bukletus ar slepkavu ģimijiem.

Tad ikviens pilsonis visur (uz ielas, vilcienā, gultā), ielūkojoties bukletūnā, uzreiz zinās, kas viņam blakus ir, un būs drošs.

Re, kā lido!

Ja parēķina, ka savulaik atmēta kapeikas, bet 200 reņpus mainīja pret 1 latu, tad sanāk, ka līdz atmodai ļaudīm iekrātā naudīpa pēc atmodas bija samazinājies par tik reizu skaitli, kura pirmais cipars ir 2, bet pakājā velkas vairākas 0.

Man patīk cipari.

Nule mazes lidmašīnītes pilota apliecība 001 izsniegta valsts bankas prezidentam.

Arī tas ir cipars.

Kad prezidents lidos (jo viņam vajag daudz lidot pa lielo valsti un, kad iemācīsies angļu valodu, arī pa citu pasauli) un taisīs virāžas un nāves cilpas, daudzi atmodu pārcietušie ļaudis varēs sajūsmā dvest: «Re, kā lido! Tas tik ir cipars. Atsver visus ciparus, kurus mūsu kontu ailītēs savulaik pataisīja par divām nullēm.»

Laimīgu lidojumu, prezident!

Lai septiņas jūdzes zem astes, kā mēdz teikt lidotāji.

Normunds DIMANTS (Jersikā)

• Vēstule «Novadniekam»

Kas esam mēs paši un kā mēs cienām savus novadniekus?

Sākšu nedaudz par vēsturi. Mūsu ģimene atdeva lietošanai Kastīres skolai mana vectēva, Latvijas armijas ģenerāļa Jezupa Baško celto dzīvojamā māju Kastīres ciema «Dienās» 1974. gadā.

Pēc tam mājai vairākkārtīgi mainījās apsaimniekotāji, 1989. gadā, atzīmējot Jezupa Baško 100. dzimšanas gadskārtu, Rušonas ciema padome, piedaloties Latvijas aviācijas veterāniem, Kastīres iedzīvotājiem, kā arī ģenerāļa ģimenes locekļiem, uzstādīja piemiņas plāksni pie dzīvojamās mājas.

Paldies Kastīres iedzīvotājiem un visiem tiem, kas pagājušos gados iespēju un labas gribas robežās nepieļāva «Dienu» izpostīšanu, paldies Kastīres iedzīvotājiem, kuri palīdzēja mūsu ģimenei māju apsaimniekošanā pēc īpašuma atgriešanas.

Paldies tiem, kas palīdzējuši kopt dzimtas kapus Eikšas kapos. Paldies dzejnieka I. Ziedoņa grupai, kura 1994. gada vasarā sakopa mājas apkārtni, salaboja aku, kuru lietoja apkārtējie iedzīvotāji.

Un mums ir jāsaka «paldies» arī tiem, kas pašlaik, Latvijas brīvvalsts laikā, pieļauj postīt un arī posta šīs mājas.

Kas notiek Kastīrē un «Dienās» pašlaik?

Bijusi ēdnīcas ēka, kas atrodas ceļa malā un kādu gadu atpakaļ bija vēl samērā labā stāvoklī, ir atdota kaut kam nojaukšanai, —

kaut kas ir paņemts, palikusi posttaža, kura «izdaiļo» apkārtni.

Netālu no dzīvojamās ēkas ir ierīkota atkritumu izgāztuve, kura tiek regulāri papildināta.

Aka, no kuras apkārtējie iedzīvotāji ņem ūdeni, ir salauzta un pieganīta.

Neinformējot mājas īpašniekus, pagrabā tika šī gada novembrī izjauktas un izpostītas elektriskās ietaises, un māja pašlaik ir atstāta bez elektrības.

Tāpat neinformējot un nesaskaņojot ar mājas un zemes saimniekiem, novembrī uz «Dienu» zemes tika uzcelta sūkņa stacija, būvdarbu vieta atstāta nesakopta, piederzota ar celtniecības materiāliem. Dzīvojamā ēka bijušās skolas bijušajiem audzēkņiem kalpo kā patvēruma dzērums izgulešanai un dabīgo vajadzību nokārtošanai, arī pašreizējie skolas audzēkņi neliedz savu artavu mājas postīšanā.

Vai tā mēs cienām savus novadniekus?

Vai tā mēs cienām paši sevi? Kurš cilvēks piegāna aku, no kuras pats un līdzcīvēki dzer?

Vai mēs jau sākām piegānīt savas bijušās skolas?

Vai Latvijas brīvvalsts laikā paibeigsim nopostīt to, kas vēl nav pilnīgi nopostīts?

Jezupa Baško bērnu, mazbērnu un mazmazbērnu vārdā ārsts Jāzeps Baško

SARUNA AR SANTU

♦ Droši vien daudzas no jums katru mēnesi pastkastītē atrodat šarmanto sieviešu žurnālu «Santa». Tad ātri pagatavojat kafiju, nolauzat gabaliņu šokolādes un iegrimstat sieviešu pasaules noslēpumos. Nezinu, varbūt šī žurnāla popularitāte slēpjas sieviešu alkās iepazīt pašām sevi, varbūt mēs citu cilvēku likteņos meklējam atbalstu sev šajos nesaprotamajos laikos. Ko par to visu domā žurnāla «Santa» galvenā redaktore Santa Dančberga-Anča, uzzināsi sarunā.

— Kā Santa un «Santa» ir mainījusies?

— Domāju, ka tas noticis diezgan strauji, 5. decembrī svinēsīm oficiālu savu trešo gadadienu. Ja runājam par žurnālu, tad, šķiet, pavisam nesen trijā apdzīvotajam pagrabstāva istabiņai, tagad esam «okupējuši» jau gandrīz pusstāvu Preses namā. Pirms trim gadiem paši tirgojām žurnālu, lādējām papīru un dežurējām pie katra «Santas» numura drukāšanas. Tagad jau redakcijā strādā trīsdesmit cilvēku un žurnālu saņemam no tipogrāfijas Somijā. Kaut gan to laiku mēs trīs — redakcijas pamatkodols — es, Ivars un Aivis, atceramies ar tādu smeldzīgu izjūtu, gluži kā armijas biedri karadienēstā gadus.

— Un kā ir mainījusies pati Santa?

— Jokojot — visu jau var izlasīt žurnālos. Citi saka — redz, apprecējās — iznāca kāzu numurs, piedzima bērns — iznāca žurnāls «Mans Mazais». Reizē tā ir un nav tainība. Tik precīza iemesla tam visam nav, bet būtībā, jo tu nevari labi uzrakstīt par to, ko nezini un nejutī. Jā, arī es esmu pa šo laiku apprecējusies un man ir Pauls, kuram drīz būs divi gadi. Kā visas sievietes, atdodos darbam un reizēm mēģinu neapbižot dēlu un vīru.

— Vai sievietes, kas strādā «Santā», arī ir tik elegantas, neatkarīgas un lepnas, kā to var nojaust no «Santas» materiāliem?

— Gluži tāpat kā «Santā», arī «Santas» sievietes ir ļoti dažādas. Tas vai-

rāk ir ideāls, kādu mēs mēģinām veidot ar «Santas» palīdzību. Arī es ikdienā nebut neesmu tik eleganta un sakopta sieviete, bet man tik doma, ka zinu, kādai ir jābūt. Tā ir mazliet iluzorā pasaule. Bet mums visiem taču patīk sapņot.

— Jūs man teicāt, ka neesat vairs tikai «Santas» galvenā redaktore.

— Jā, zināmā mērā es varētu sevi uzskatīt par šefredaktori, jo risinu visu zem «Santas» zīmes iznākošo žurnālu radošās problēmas. Tā teikt, esmu visu rakstu cenzūra. Jūs jau droši vien zināt — mēs izdodam žurnālu «Mans Mazais», kurš domāts vecākiem, kuriem ir mezuļi līdz septiņu gadu vecumam. Tajā ir raksti par bērnu audzināšanu, mīlēšanu, rāšanu un kopšanu. Vēl mums iznāk «Santas» krievu valodā, kuras galvenā redaktore ir Larisa Kolkovska. Krievu izdevumā publicēti gan tulkti «Santas» materiāli, gan arī oriģinālinterjvijas ar pazīstamām krievu skatuves zvaigznēm. Tā ka varat lasīt «Santu» arī krieviski. Vēl klajā nāk īstu vīru žurnāls «Klubs». Jokojoties es saku — materiāli tādi paši kā «Santā» — interjvijas, alkoholisko dzērienu receptes, auto un sporta problēmas, tikai piegriezti uz vietas kailas meitenes. Žurnāla redaktors ir Ainārs Ērglis.

— Tad jau var teikt, ka esat lietišķa sieviete ar plašu uzņēmumu.

— Daļēji taisnība jums ir. Bet uzņēmumu mēs vadām trijā — es un jau minētie Aivis Lapīšs un Ivars Zariņš. Citiem tas liekas divaini, ka

sieviešu žurnālā strādā tik daudz vīriešu. Jā, mums aptuveni puse ir vīrieši. Un tas ir labi. Patīkami strādāt, bez tam uz dzīvi varam skafties no vairākām pozīcijām. Starp citu, mūs arī lasa 20% vīriešu.

— Visi jūsu žurnāli zināmā mērā atklāj sievietes pasauli. Kāda, jūsuprāt, ir šodienas sieviete?

— Es domāju, ka patlaban nav vienota sievietes tēla. Pats būtiskākais ir katrai sievietei tikt galā pašai ar sevi, noskaidrot, kas tu esi sev. Nedzīvot ne sabiedrībai, ne kaimiņiem, ne vīramātei, pat ne tikai vīram un bērniem. Vairs nevajadzētu sevi mierināt — lai tikai visiem ir labi, tad arī man būs labi. Vajadzētu sev teikt — es pati vēlos būt sakārtota un laimīga, tad arī mani bērni un tuvākie būs laimīgi. Nevajag upurēties, bet atstāt savu pašvērtību. Vajag censties izglīties, jo visa veida izglītība vairo pašapziņu. Skumjākais ir tas, ka es jūtu arvien lielākas atšķirības starp pilsētas un lauku sievieti. Ja pilsētā sievietei vēl ir iespējas sevi pilnveidot, tad laukos sievietei ir piespiedu apstākļu varā. Dzemē mēs šobrīd dzīvojam vīriešu radītā pasaulē. Man patlaban nav konkrēta padoma šīm sievietēm. Galvenais ir nepadoties. Pirmkārt jau iekšēji. Ko es varu ieteikt? Varbūt — lasiet «Santu», un, lasot par stiprām sievietēm, arī jums tiks mazliet viņu spēka.

— Paldies par sarunu!
Ar Santu sarunājās
Sarmīte DZELDE

Senās Jersikas varenības liecinieki

Svelmainā pagājušās vasaras dienā kāda gide tūristiem stāstīja par Jersikas pilskalnā apraktajiem zelta podiem un pat aicināja citreiz ņemt līdzī lāpstu un mēģināt sameklēt kādu no šiem podiem. Bet nepostīsīm senču mantojumu!

Piecas vasaras Jersikas pilskalnā šķindējās Latvijas Vēstures institūta arheologu un viņu palīgu lāpstas. Un jā saka — nevienu zelta podu tā tiešajā izpratnē arheologi nav atraduši.

Teiksmu vainags apvij visus pilskalnos. Teikas stāsta gan par nogrimušām pilīm, gan noslēpumainām alām, kas ved uz tuvāko upi vai ezeru, vai pat apakš tiem uz pretējo pilskalnu vai baznīcu. Šajos nostāstos ir daļa patiesības.

Izdarot arheoloģiskos izrakumus, ceļas gaismā sensenās celtnes, kas gājušas bojā ugunsgrēkos, ienaidnieku uzbrukumos. Pilskalnos atrod dārgumus, gan ne zeltu, bet seno dienu darba, cīņu un sadzīves lieciniekus. Šīs vērtības nevar atsvērt ne zelts, ne sudrabs, jo tās bieži vien ir vienīgās liecības par tiem senajiem laikiem, par kuriem vēl nav rakstīto ziņu vai tās ir ļoti niecīgas.

Jersikas pilskalnā piecas vasaras kārtu pa kārtai tika noņemts kultūras slānis 0,6-2,7 m dziļumā 350 kvadrātmetru lielā platībā. Senajā kultūras slānī konstatēti vairāki apdzīvotības periodi — pils gājusi bojā un būvēta no jauna, sazīmētas daudzas celtņu vietas, atīrītas krāsnis, kas šīs celtnes apsildījušas, atklāta pilskalna nocietinājumu sistēma, kāda līdz šim nav uzlieta nevienā no pētītajiem latgaļu pilskalnos.

Aizgājušajā vasarā arheologi atšķīra Jersikas pilskalna vēstures vissenāko lappusi. Tika noņemts 20-30 cm biezs intensīvi melns zemes slānis, kas sedza kalna sākotnējo virsmu. Pilskalna dienvidrietumu daļas vissenākās apdzīvotības pēdas nabadzīgas. Slānis neizceļas ar lielu daudzumu senlietu, kuras ļautu precizāk datēt šo pirmo apdzīvotības periodu. Bronzas važiņa, dzelzs spieķadāta, bronzas zvārguļiši un bezripas trauku lauskas liek šo slāni attiecināt uz 9. gadsimta 2. pusi — 10. gadsimtu.

Sākotnēji pilskalns nav nocietināts, melnais kultūras slānis sedz kalna nogāzes malu. 10. gadsimtā varētu būt veikti pirmie kalna pārveidošanas un nocietināšanas darbi. Gar kalna malu uz melnā slāņa uzklāta 10-20 cm bieža māla kārtā. Pēc tam nogāze uzpildīta ar 0,7 m biezu un līdz 2 m platu māla slāni. Vēlākā periodā nogāzes uzpildījums vairākkārt gan paplašināts, gan paaugstināts, rezultātā radot līdz 6 m platu un 2,5 m augstu aizsargvalni.

Lielākie pilskalna vaļņa nostiprināšanas darbi veikti 11. gadsimta 1. pusē vai 11. gadsimta vidū. Valnis no iekšpusē tiek nostiprināts ar guļbūves sienu un kamerveidīgiem izvīzījumiem. Pētītajā pilskalna daļā konstatēti trīs šādi izvīzījumi. To izmēri 2,5-2,6 x 1,5-1,6 m. Izvīzījumu malas nostiprinātas ar guļbūvē liktiem balķiem, kurus stūros saturējuši stabi, uz ko norāda 30-40 cm lielas, apaļas stabu bedres, kas ieieta melnajā kultūras slānī. Visu izvīzījumu sienas vāji saglabājušas — tās stipri degušas, tikai vienam izvīzījumam sienas varēja konstatēt 3-4 balķu augstumā. Izvīzījumi pildīti ar mālu. Attālums starp izvīzījumiem 4-5 m.

Izvīzījumi kalpojuši ne tikai vaļņa papildus nostiprināšanai, bet arī kā uzeņa augstajai valnī. Paralēli vaļņa nostiprinājuma sienai gājusi otra guļbūves siena, kas saslēgusies ar izvīzījumu galiem. Arī šīs sienas pa vidu bijušas nostiprinātas ar stabiem. Laukuma daļas nostiprinājumiem nav pildīti ar mālu, te vērojams kultūras slānis. Tādējādi iespējams, ka šīs izbūves starp izvīzījumiem kalpojušas kā saimnieciska rakstura celtnes.

11./12. gadsimtu mājā spēcīga ugunsgrēka laikā aprakstītās pilskalna nocietinājumu konstrukcijas gājušas bojā, par ko liecina bieža pelnu kārtā kultūras slānī. Uz pelnu kārtas gar valni uzbūvēts sarkanā māla uzpildījums 1 m biežumā un 4 m platumā. Šajā māla slānī atsedzās divas slīpi guldītu mietu žoga joslas. Valnim tuvākais mietu žogs saglabājies slikti, koki stipri deguši, vietām iezīmējas tikai kā deguma līnijas. 80 cm attālumā no pirmās mietu joslas atsedzās otra mietu žoga josla, kura saglabājusies labāk, uguns to skārusi nedaudz mazāk. Žogs bijis būvēts gan no apaļkokiem, gan tēstiem kokiem ar 10-20 cm lielu diametru. Atīrīto mietu garums sasniedz vienu metru, bet faktiskais garums varēja būt līdz 2,5-3 m. Labāk saglabājušās vietās varēja konstatēt cits citam cieši blakus vai ar nelielu atstarpi slīpi liktus mietus četras kārtās, kurām pa vidu gājuši divi šķērsbalķi, veidojot režģveida konstrukciju. Šķērsbalķi kalpojuši mietu saturēšanai un nostiprināšanai. Mietu apakšējie gali nedaudz nosmailināti.

Mietu žoga konstrukciju funkcionālo nozīmi ir pagrūti skaidrot, jo konstrukcijas atrodas iekšpusē vaļņa. Citu zemju materiālā šādas konstrukcijas apjozušas pilskalna vaļņa ārpusē, līdz ar to apgrūtinot ienaidniekam pa stāvo nogāzi iekļūt pilī. Šādas konstrukcijas varēja saturēt zemes uzbērums. Ja Jersikas pili mietu žogs būtu kalpojis šādam nolūkam, tad tas nebūtu tik stipri sadedzis, jo mietu augšgali būtu nosegti ar māla uz-

pildījumu. Acimredzot šīs mietu konstrukcijas pildījušas dubultnocietinājuma funkcijas.

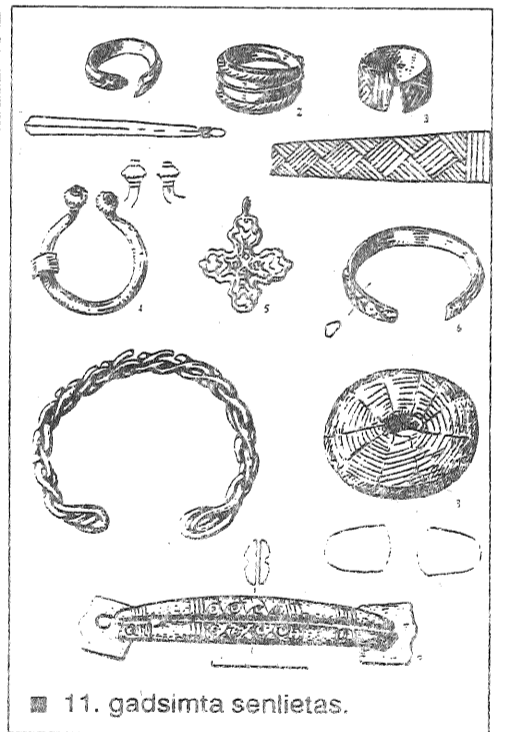
Ienaidnieks, ticis pāri valnim, atdurās pret mietu žogu. Grūti pateikt, vai uz vaļņa šajā laikā Jersikā pastāvējušas kādas pilskalna aizsardzības konstrukcijas, kā tas vērojams citos šī perioda pilskalnos. Fr. Balodis norāda uz šādu nocietinājumu pastāvēšanu. Jersikas pilskalna rietumu malā valnis dabā nav vērojams, tas ir nolīdzināts savā laikā apstrādājot pilskalnu, rezultātā pētījumu gaitā nav izdevies konstatēt šādu konstrukciju pastāvēšanu. Aprakstītā nocietinājumu sistēma, spriežot pēc kultūras slāņa un tajā atrastajām senlietām, gājusi bojā 13. gadsimta sākumā.

Pilskalna apbūve saglabājusies samērā vāji. Celtņu robežas nosakāmas pagrūti. Tās parasti iezīmē pārrogļojies celtnes stūris, celtnes sienas balķa paliekas, celtnes grīdojuma vai māla klona paliekas, krāšņu paliekas vai arī lielāka senlietu koncentrācija kādā vietā. Vairāk vai mazāk izpētītajos slāņos apjaušamas piecas celtņu vietas, taču deviņas atīrītās krāsnis liecina, ka celtņu skaits bijis lielāks. Bez tam pastāvējušas arī saimnieciska rakstura celtnes, kuras netika apkurinātas. Celtnes, kā liecināja atrastie balķu fragmenti un māla apmetuma gabali, bijušas guļkoku būves ar mālu apmetām sienām. Četras celtņu vietas konstatētas slānī, kas pēc atrastajām senlietām datējas ar 11. gadsimtu.

Iezīmējušos celtņu izmēri precīzi nav nosakāmi, jo gandrīz visām kāda siena neiezīmējas vai izdēt ārpus izrakumu laukuma. Divas no šīm celtnēm apsildījušas akmeņu krāvuma krāsnis, no kurām saglabājusies tikai no lielākiem granītiem izlikts krāsns loks. Krāsns velve iztrūkst, bet krāsns tuvumā atīrītie daudzie dūres lieluma un nedaudz lielāki granitakmeņi norāda, ka krāsns velve bijusi būvēta no šiem akmeņiem. Divām no 11. gadsimta slānī konstatētajām celtnēm apkures sistēma iztrūkst.

Viena no celtnēm ir neliela, tās izmēri aptuveni 2,5 x 2,5 m. To iezīmē vāji jūtamas degušu un trūdējušu sienas balķu paliekas, kā arī māla klona paliekas. Celtnes vietā atrastās senlietas — dzelzs ilens, vienuspīgās kaula ķemmes ietvars datē šo celtni ar 11. gadsimtu. Celtnes vienā stūrī tika konstatēti zīņi.

Otrai celtnē saglabājušās grīdojuma paliekas 3 x 3 m lielā laukumā. Celtnes grīdu veido austumu — rietumu virzienā likti tēsti koki, zem kuriem atīrīti četri grīdas siju fragmenti. Celtnes vietā konstatētas senlietas — bronzas sakta ar magoņgalvu galiem,

11. gadsimta senlietas.

bronzas spirālgredzens, kaula ķemmite, stikla krellīte arī parastas 11. gadsimtā.

Vājākas celtniecības paliekas konstatētas turpmākajos apdzīvotības periodos. Ar 12. gadsimtu datējamā slāņa apakšējās kārtās konstatētas trīs krāsnis, kuru celtnes nebija nosakāmas. Vienai no krāsnīm četrstūrveida forma. Krāsns priekšpusē sānos divi lieli granitakmeņi. Pārējo krāsns loka daļu veido mazāku granitakmeņu un plienakmeņu kombinācija. Bez tam šai krāsnij gar loka ārpusi izlikta mazāku granitakmeņu rinda, kuru savukārt norobežo palielas plienakmeņu plāksnes, liktas uz šaurās šķautnes. Blakus šiem plienakmeņiem konstatētas deguša balķa paliekas. Acimredzot, krāsnij bijis balķu ietvars. Krāsns velve bijusi krāuta no granitakmeņiem. Līdzīgas krāsnis zināmas no Asotes pilskalna.

Kādu citu šī slāņa celtni apsildījuši iekšējās formas krāsns, kuras loku veido apli uz šaurās šķautnes liktu plienakmeņu plāksnes. Krāsns pamats izlikts ar plienakmeņu grīdiņu, kas segta ar māla klonu. Krāsns velve varējusi būt veidota no māliem. Cita līdzīga krāsns apsildījusi kādu citu celtni. Šī krāsns interesanta ar to, ka tās māla klona iezīmējas nelielu stabīņu bedrītes. Stabīņus lietoja krāsns velves izveidošanai.

A. Vilcāne,
Jersikas ekspedīcijas vadītāja vietniece
Nobeigums avīzes nākamajā numurā.

† ARVĪDS POŠEIKA

02.01.32.—25.11.94.

Beidzies vēl viens mūžs. Pēkšņi un pāragri.

Tas bija tik nesen, kad Tu parādījies Preiļos — 1965. gadā. Preiļu 1. vidusskola kļuva par Tavu. Nav viegli izcīnīt paliekošu vietu skolas, pilsētas un rajona vēsturē. Tev tas izdevās, un citādi arī nevarēja būt.

Visvairāk atcerēsies Tavus skolā nostrādātos gadus. Gan tāpēc, ka tie bija Tavu audzēkņu dzīves jaukākie gadi, gan tāpēc, ka tie bija Tavi un Tava darba ziedu laiki. Tad bija viss, sākot ar fanātiska darba rezultātu eiforiju, kura nāca pēc garām pēcpusdienām, vakariem stadionā vai sporta zālē, neskaitāmiem izbraukumiem, sacensībām, un beidzot ar stagnācijas gadu neejdzību. Bet to nejuta tik ļoti, jo laiks jau ritēja ļoti ātri, bija taču tik daudz ko darīt, bija jācīnās tur, kur bija lemts. Bija brīži, kad mums sporta laukumā ne viss izdevās un nācās sakost zobus, lai neraudātu pēc skolotāja bāriena, bet neviens neapvainojās un neskrēja sūdzēties. Tas piederēja pie lietas, veidoja raksturu un nākamajā dienā bija jāpierāda, ka varam labāk. Vien sirdī mēs nesām kopējo lielo sāpi par Latviju, ne katrs to varēja toreiz pateikt saviem audzēkņiem, bet ikviens zināja, ka varam Tev uzticēties. Nesām arī enerģiju un apņemšanos, ka varbūt kādreiz... Tas laiks pienāca, bet pirms tam vēl bija astoņdesmitie gadi, kad likās — darbā viss jau ir sasniegts, nav vairs virsotņu, pēc kurām tiekties. Laikam aiziešana no skolas ir smagākais brīdis skolotāja dzīvē. Tas notika 1990. gadā, un, kaut arī Tu paliki sportā un pilsētā, skola palika bez Tevis. Nebeidzamo un vitālo skolas dzīves virpuli nomainīja, bet nespēja aizvietot mierīgāks darbs. Bet tie bija arī Atmodas gadi, liekas, tie bija Tava mūža visvairāk gaidītie, vislielāko gandarījumu nesošie gadi. Tas bija Lielā Sapa — sapa par Dzimteni — papildījums, un Tu atkal biji tur, kur vienmēr — cīnījies pirmajās rindās. Gan veidojot Tautas fronti rajonā, gan organizējot barikādes Rīgā 1991. gada janvārī. Un Latvijas valstiskās neatkarības atjaunošana bija Tavas esamības jēgas apliecinājums.

Tad nāca darbs rajona padomē, darbs, kurā Tava pieredze, koleģialitāte, vīrišķīgais šarms rada jaunu papildījumu. Latgales spēles, lauku sporta spēles, Trisvairgāņu spēles. Tu atkal biji šai virpulī, un tas, ka rajonā sports vēl dzīvo, ir arī Tavs un Tavu audzēkņu nopelns. Arī todien Tu steigies, lai būtu klāt kārtējās sacensībās.

Tā arī neizdevās Tava atgriešanās skolā, kā bija iecerēts — par jaunās sporta zāles pārzini, palika nesārīkotas lauku sporta spēles Preiļos. Šī gada skolotāju diena bijušo kolēģu un audzēkņu vidū negaidīti bija pēdējie kopīgie svētki. Tavi audzēkņi nu ir izkaisīti pa visu Latviju, ir nesuši tās vārdu tālu pasaulē. Bet vairākās paaudzēs viņu un Tavu kolēģu pieminā dzīvos Tavš cilvēka un patriota, skolotāja un sportista atstātais, iemācītais un kopīgi izdzīvotais.

PREIĻU RAJONA PADOME
PREIĻU 1. VIDUSSKOLA

PĒRK
papīrmalku.
Pircēja transports.
Tel. 52426.

IPU «Zenta» paziņo par
likvidāciju. Pretenzijas
pieteikt līdz 1995. gada
1. martam.

Rēzeknes telekomunikāciju centra Preiļu cehs paziņo,
ka, sākot ar šī gada 1. decembri, tehnisku iemeslu dēļ
mainās ATC Pieniņi telefona abonentu numuri
no 565... uz 105...
Piemēram, esošais numurs 56524 mainās uz 10524.

LĪVĀNU PILSĒTAS DOME
1994. gada 7. decembrī plkst. 14 atkārtoti
pārdos izsolē ires tiesības uz dzīvokļiem,
kuri atrodas daudzdzīvokļu mājās Līvānos:

- Rīgas ielā 10a 5. dzīvoklis — vienistabas dzīvoklis, 2. stāvs, kop. platība 33,13 kv.m, sākotnējā vērtība Ls 395;
- Avotu ielā 1a 4. dzīvoklis, 2-istabu dzīvoklis, 2. stāvs, kop. pl. 48,86 kv.m, sākotnējā vērtība Ls 472.

Izsole notiks Līvānos, Rīgas ielā 136,
2. stāva zālē.

Personām, kuras vēlas piedalīties izsolē, ir
jānomaksā nodrošinājuma summa 10% apmērā
no izsoles sākuma vērtības.

Uzziņas var saņemt un pieteikumus iesniegt
Līvānos, Rīgas ielā 136, 11. kabinetā darbdienās.
Tāl. 43813.

Līvānos licencēta firma «RNS-D»
pērk un pārdod privatizācijas sertifikātus, kā arī dod
iespēju pret tiem saņemt īstermiņa naudas aizdevumus.
Tāl. 43668, 43778.

Preiļu pilsētas dome lūdz iedzīvotājus slēgt ires
līgumus namu pārvaldē, jo saskaņā ar
likumprojektu «Par valsts un pašvaldību
dzīvokļu fonda privatizāciju» tie dzīvokļi,
par kuriem nav noslēgti ires līgumi,
netiks privatizēti.

SLUDINĀJUMI/REKLĀMA ☎ 22305

Pārdod
viegli slaucamu 4. laktācijas govi.
Tel. 46720;

9 mēnešus vecu ērzēliti, var par
sertifikātiem. Tāl. 34467;

jaunu M-2140 aizmugurējo tiltu.
Tel. 16245 pēc 18;

M-2140, 1985.g., tehniskā kārtī-
bā, 72000 km, ir 2 virsbūves. Zvanīt
24250 no 19 līdz 21;

IŽ-2715-011, 1988.g., labā teh-
niskā stāvoklī par Ls vai sertifikā-
tiem. Zvanīt 36662 vakaros;

automašīnu VAZ-2101 detaļām.
Tel. 22934;

automašīnu M-412 (1984.g.).
Cena pēc vienošanās. Tāl. 44428,
zvanīt vakaros;

Ford Granada, 1981.g., par 1250
\$. Zvanīt 36532;

māju ar saimniecības ēkām Riebi-
ņos. Tāl. 56886;

māju Galēnu pagasta «Marin-
skos». Zvanīt Aizkraukle 251-
36234;

māju ar saimniecības ēkām. Var
par sertifikātiem. Zvanīt 22125 no
18 līdz 21;

māju Pelēcos par Ls 600. Tāl.
24489;

transporta traktoru JuMZ-6 KL,
1986.g., labā tehniskā kārtībā par
200 sertifikātiem. Tel. 23240;

automašīnu Audi-80, 1983.g.,
2,2 l par 2200 \$ vai par sertifikā-
tiem. Zvanīt 56893, 21546 pēc 18;

automašīnu Audi-100, 1978.g.,
par 100 sertifikātiem. Tāl. 52544;

VAZ-2103, 1973.g., par 50 serti-
fikātiem. Tāl. 58468;

rudzus. Tāl. 21814;

MTZ-82 L, 1984.g. Tāl. 23434.

Pērk
gaļu. Tel. 23464 vakaros;

gaļu. Samaksa tūlītēja. Tāl.
43934;

2 vai 3 istabu dzīvokli ar visām
ērtībām. Tel. dienā 21641, vakaros
22351.

Maina
JuMZ 6L pret T-25, maina M-412
vai PĀRDOD. Tāl. 15293.

Dažādi
Vajadzīga farmaceite darbam Jē-
kabpilī. Tāl. 8-252-33094 pēc 18.

Transporta pakalpojumi ar MAZ
(12 m puspiekabe). Tel. 52440.

Pasūtiet laikrakstu «LATVIJAS ZEME»!

Abonēšanas maksa
1995. gadam:

- 12 mēnešiem — Ls 11,18,
pensionāriem Ls 9,50;
- 6 mēnešiem — Ls 5,59,
pensionāriem Ls 4,75;
- 1 mēnesim — Ls 0,93,
pensionāriem Ls 0,79.

A/s «Baltijas Starts» pērk sertifikātus.

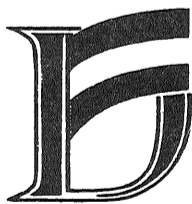
Juridiska noformēšana.
Izbraucam pa rajonu pie
klienta. Visaugstākā
samaksa. Tāl. 42750.

P.s «Vārpa» pasludina
saimniecības likvidāciju ar
1994. gada 1. decembri.
Pretenzijas pieteikt līdz
1995. gada 1. janvārim.

PREIĻU FILIĀLE

— pieņemam noguldījumus latos un valūtā — 24% gadā,
— atveram norēķinu kontus juridiskām personām, apkal-
pošana pirmajā gadā bez maksas.
Telefons 24465.

DARDEDZE SIA

iepērk
papīrmalku
(CENA USD)

	Bērzs	Priede	Egle	Apse	Tālrūnis
Līvānos					
Celtniecības 8	28	28	29	12	44422
Eglaines stacijā	26	26	27	12	254-67408
Rēzeknē					
Varoņu ielā 36	27	27	28	12	246-33550

IEPĒRK priedes zāgbaļķus,
diametrs no 26 cm, cena līdz 45 USD.
PIEGĀDĀ lietotu mežizstrādes tehniku
no Skandināvijas.

NOVADNIEKS

Laikraksts iznāk kopš 1950. gada 29. marta.
Redakcijas adrese: Aglonas ielā 1, Preiļi, LV-5301.
☎ 22059, 21759, 22154, 21996, 21985, 22305.
PASŪTĪJUMA INDEKSS 68169.

Izdod Preiļu rajona pašvaldības uzņēmums «Novadnieks»
REDAKTORS PĒTERIS PIZELIS

Reģistrācijas apliecība № 1018.
Iespiests SIA «SAB» Daugavpilī, Valkas
ielā 1. Ofsetiespiedums. 1 iespiedloksne.
Metiens 5089 eksemplāri. Pas. № 2040

Latvijas Zinību biedrības
Preiļu nodaļa
organizē datorapmācības
kursus iesācējiem (bez
priekšzināšanām).
Pēc kursu beigšanas tiks
iegūta personālo datoru
operatora kvalifikācija.
Interesentus lūdz pieteikties līdz
10. decembrim pa tālruni 22259.

Izsakām līdzjūtību Vitoldam
Sondoram, no TĒVA uz mūžu
atvadoties.
Uzņemšanas nodaļas un ātrās
palīdzības darbinieki

Aiz zemes malas nogulst gurda
dienu,
Būs vakars vēls un zvaigžņu
pilna nakts.
Bet mūsu vidū paliks tukša
vieta...
Dalām sāpju smagumu ar
ģimeni, pāragri no kolēģa
Arvīda POŠEIKAS
atvadoties.
Preiļu 1. vidusskolas skolotāji

Nu saltums dveš, un smaržas
vējā kaisās,
Iet garām laiks, lai neatgrieztos
vairs.
Izsakām visdziļāko līdzjūtību
Arvīda POŠEIKAS ģimenei un
tuviniekiem, viņu mūžībā
aizvadot.
Preiļu 1. vidusskolas
fizikultūras skolotāji

Tagad iesim klusu, klusu,
Lapās salnas mirdzums šķilts...
Nu ardievu! Saldu dusu!
Lai tev balta viegla smiltis!
Izsakām visdziļāko līdzjūtību
Arvīda POŠEIKAS tuviniekiem.
Mukānu ģimene

Ar ko var izmērīt dzīvi?
Ar ko mūžu var mērīt?..
...Ar to, kas paliek pēc nāves.
Ar cilvēcību.
Esam kopā ar Arvīda
POŠEIKAS tuviniekiem
skumju brīdī, viņu mūžībā
aizvadot.
SK «Cerība» kolektīvs

Smilšu kalnā zem dzīvības
priedēm
Nu darbi, domas un vasaras
dus.
Skumju brīdī esam kopā ar
Arvīda POŠEIKAS ģimeni,
guldot viņu zemes klēpī.
Preiļu rajona skolu valde

Cik salts šis rīts, —
Klau, vēji staigā,
Un kaut kur izgājusī
Tēva balss...
S.Sile
Skumju brīdī esam kopā ar
tevi, Māra, no TĒTA uz mūžu
atvadoties.
Bijušie klasesbiedri

Viegļas, viegļas smilšu saujas
Tā kā balti sniegi krīt,
Sirds, tu nemierīgā, straujā,
Tev nu smiltis jāiemieģ.
Izsakām visdziļāko līdzjūtību
Arvīda POŠEIKAS
piederīgajiem sakarā ar viņa
traģisko nāvi.
Preiļu rajona padome

Tik daudz vēl palika,
Ko alka sirds un prāts.
J.Silazars
Skumju brīdī esam kopā ar
Arvīda POŠEIKAS ģimeni.
Kāpņu telpas kaimiņi